

Examining the Obstacles and Solutions to the Effectiveness of Banking Loans for the Development of Small and Home-Based Businesses: A Case Study of Markazi Province

Kaveh Derakhshani Darabi ^{a*}

^a Department of Economics, Faculty of Administrative and Economic Sciences, Arak University, Arak, Iran.

Original Article

Use your device to scan and read the article online

Citation: Derakhshani Darabi K. Examining the Obstacles and Solutions to the Effectiveness of Banking Loans for the Development of Small and Home-Based Businesses: A Case Study of Markazi Province. *Industrial Innovations*. 2024;2(3):247-263.

 <https://doi.org/10.61882/jii.2.3.247>

KEYWORDS

Small Business;
Home-Based Business;
Effectiveness;
Analytical Hierarchy Process.

ABSTRACT

Unemployment is a prominent issue in Iran's economy, and due to its detrimental socio-economic effects, it has always been a concern for legislators and governments. Various programs have been developed and implemented in Iran's economy to decrease unemployment, one of which aims to create jobs in urban and rural areas through the development of small and home-based businesses. Providing banking loans to establish and stabilize small and home businesses is a key goal of this project. The main purpose of this research is to identify the obstacles and challenges affecting the effectiveness of small and home-based business loans in creating and stabilizing businesses. After identifying and assessing the factors, obstacles, and challenges, the Analytical Hierarchy Process (AHP) is applied to ranking. The results indicate that institutional, environmental, and social factors are the most important with a weight of 0/318, followed by legal and bureaucratic factors, and individual and personality factors with weights of 0/242 and 0/184, respectively. Among these factors, policy instability, legal instability, and economic volatility are the most significant, with weights of 0/070, 0/053, and 0/049, respectively. In conclusion, recommendations are provided to improve the effectiveness of the loans granted to small and home-based businesses. Based on the results, unfavorable environment and unstable institutional conditions are the most important obstacles to the development of small and home businesses in Markazi Province, and accordingly, planning to improve the business environment and the structure of formal institutions has the greatest impact on increasing the effectiveness of small and home businesses in Markazi Province.

Extended Abstract

1. Introduction

Employment is influenced by various socio-economic variables and is considered a key indicator of the economy. From an economic perspective, higher employment levels are result of increased production, which in turn boosts household income and purchasing power. Additionally, it contributes to the country's export and imports. since 2010, the support of employment in Iran has taken on a formal aspect with the passage of the law on organization and supporting home-based and small jobs. In this law, the government is obligated to organize and support home-based and small jobs in a manner that provides employment opportunities for who apply. It appears that that the plan to support small and home-based jobs has been more successful and effective in practice compared to other job creation plans implemented in Iran, especially in stabilizing existing home-based businesses. However, this plan has not fully achieved the intended goals in creating and stabilizing small and home-based jobs. Therefore, it is necessary to examine the problems and bottlenecks facing this plan and to conduct

* Corresponding author.

E-mail address: k-derakhshani@araku.ac.ir

DOI: <https://doi.org/10.61882/jii.2.3.247>

Received: January 17, 2025; Received in revised form: February 2, 2025; Accepted: February 22, 2025.

Article type: Research Paper

necessary studies to increase the effectiveness of the financial facilities granted in the development and stabilization of small and home businesses. As a result, the main purpose of this research is to examine and identify the obstacles in the development of home businesses to enhance the effectiveness of the financial facilities granted in the small and home-based businesses.

2. Methodology

Based on the purpose of this study, the focus of this research in all cities and villages in the Markazi province. In the statistical process, the population this research includes all experts in the government and non-government sectors, as well as managers and experts of banks that provide facilities and recipients if these financial facilities. Given the wide range of financial facilities granted in various fields such as tourism, handicrafts, culture and art, agriculture and livestock and industry, each category of recipients of financial facilities is first considered as a cluster in order to adequately cover of all categories. The random cluster sampling method is using to select the sample. An Analytical Hierarchy Process approach will be applied to prioritize and rank the obstacles.

3. Results

First, through the literature and expert opinions, obstacles to the effectiveness of financial facilities are identified. These obstacles consist of 35 items categorized into institutional, environmental and social factors, economic and managerial factors, individual and personality factors, law and bureaucratic factors, and support and advocacy factors.

The results of the questionnaire analysis indicate that institutional, environmental, and social factors have the most significant impact on the effectiveness of small and home business facilities. The coefficient for these variables is 0.318, suggesting that these factors almost contribute to 32 percent of the obstacles faced by small and home-based businesses. Law and bureaucratic factors are in the second rank as barriers to the effectiveness of small and home business facilities in Markazi Province, with a weight of 0.242. Individual and personal variables follow with a weight of 0.184, placing them third in terms of importance for enhancing the effectiveness of granted facilities. Economic and management factors, with a weight of 0.156, are ranked fourth among the factors influencing the development of home businesses, while support and advocacy factors have a weight of 0.099, accounting for approximately 10 percent of the obstacles faced by small and home-based businesses.

By determining the weight of general factors and those within each category, the relative importance of each factor is established. Policy instability, with a weight of 0.070, are identified as the most significant obstacles to the effectiveness of small and home-based business facilities. The instability of laws and regulations, with a weight of 0.053, follows as the second most important obstacle. These results highlight the importance of creating stability and preventing frequent changes in policies and laws to support the development of home-based businesses in the Markazi Province.

بررسی موانع و ارائه راهکارهای اثربخشی تسهیلات مشاغل خرد و خانگی: مطالعه موردی استان مرکزی^۱

کاوه درخشانی درآبی الف*

الف گروه اقتصاد، دانشکده علوم اداری و اقتصاد، دانشگاه اراک، اراک، ایران. k-derakhshani@araku.ac.ir

چکیده	واژگان کلیدی
<p>بیکاری یکی از مشکلات اقتصاد ایران است و با توجه به اثرات زیان‌بار اقتصادی-اجتماعی آن همواره مورد توجه قانون‌گذاران و دولت‌ها بوده است. در راستای رفع بیکاری، برنامه‌های متنوعی در اقتصاد ایران تدوین و اجرایی شده است، یکی از این برنامه‌های با هدف اشتغال‌زایی در مناطق شهری و روستایی طرح توسعه مشاغل خرد و خانگی است. ارائه تسهیلات بانکی در راستای ایجاد و تثبیت مشاغل خرد و خانگی یکی از اهداف اصلی این طرح است. بر این اساس هدف اصلی این پژوهش شناسایی موانع و تنگناهای اثربخشی تسهیلات در ایجاد و تثبیت مشاغل خرد و خانگی است. بدین منظور پس از شناسایی و احصاء عوامل موثر، با استفاده از رویکرد تحلیل سلسله مراتبی موانع و تنگناها رتبه‌بندی شده و بر این اساس راهکارهای پژوهش جهت بهبود اثربخشی تسهیلات ارائه شده است. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که در دسته‌بندی کلی عوامل نهادی، محیطی و اجتماعی با وزن ۰/۳۱۸ از بالاترین اهمیت برخوردارند و پس از آن به ترتیب عوامل قانونی و بروکراسی و فردی و شخصیتی با وزن‌های ۰/۲۴۲ و ۰/۱۸۴ در رتبه‌های بعدی قرار دارند. در میان فاکتورها نیز بی‌ثباتی سیاست‌ها، بی‌ثباتی قوانین و شرایط ناپایدار اقتصادی به ترتیب با وزن‌های ۰/۰۷۰، ۰/۰۵۳ و ۰/۰۴۹ از اهمیت بیشتری برخوردارند. بر اساس نتایج پژوهش می‌توان گفت مهم‌ترین موانع توسعه مشاغل خرد و خانگی در استان مرکزی محیط نامساعد و شرایط نهادی بی‌ثبات هستند و بر این اساس برنامه‌ریزی در راستای بهبود فضای کسب‌وکار و ساختار نهادهای رسمی بیشترین تاثیر را در افزایش اثربخشی مشاغل خرد و خانگی در استان مرکزی دارند.</p>	<p>مشاغل خرد؛ مشاغل خانگی؛ اثربخشی؛ تحلیل سلسله مراتبی.</p> <p>تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۹/۲۸</p> <p>تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۱۱/۱۴</p> <p>تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۲/۴</p>

۱- مقدمه

از آنجایی که اشتغال بر بسیاری از متغیرهای اقتصادی-اجتماعی تأثیرگذار است و از آن‌ها تأثیر می‌پذیرد به‌عنوان یک شاخص کلیدی در اقتصاد مورد توجه قرار می‌گیرد. از دیدگاه اقتصادی، افزایش اشتغال نشان‌دهنده افزایش تولید و به تبع آن افزایش درآمد و قدرت خرید خانوارها و همچنین افزایش صادرات و واردات کشور است. از دیدگاه اجتماعی نیز افزایش اشتغال کاهش بسیاری از معضلات اجتماعی را به دنبال خواهد داشت، از این میان می‌توان به کاهش جرم و جنایت و افزایش امنیت و آرامش روحی و روانی مردم و در نهایت افزایش سرمایه اجتماعی و همبستگی ملی نام برد [۱].

^۱ مقاله برگرفته از طرح پژوهشی با عنوان "بررسی اثربخشی تسهیلات اعطایی اعم از مشاغل خرد و خانگی (کوچک و متوسط) در استان از سال‌های ۹۱ الی ۹۶" که توسط استانداری استان مرکزی تأمین اعتبار گردیده است.

اشتغال‌زایی یکی از مسائل بسیار مهم در ایران است. در بسیاری از کشورهای در حال توسعه که سازمان توسعه صنعتی ملل متحد در آن‌ها فعالیت می‌کند، ثابت شده است که بخش صنایع کوچک و متوسط می‌تواند نقش کلیدی در اشتغال‌زایی ایفا کند و نه تنها می‌تواند نیروی کار ناشی از رشد طبیعی را جذب کند، بلکه نیروی کار مازاد شرکت‌های دولتی ناشی از تعدیل اقتصادی با خصوصی‌سازی را نیز مشغول به کار خواهد کرد. همچنین تحقیقات نشان می‌دهد که بخش صنایع کوچک و متوسط در کشورهای توسعه‌یافته نیز به‌عنوان موتور محرک اصلی اشتغال محسوب می‌شود [۲].

با توجه به اینکه یکی از آرمان‌های اصلی انقلاب تحقق عدالت اجتماعی است و این هدف جز با رفع مشکل بیکاری و ایجاد اشتغال میسر نمی‌گردد، حل مشکل بیکاری همواره به‌عنوان یکی از دغدغه‌های دولت‌های بوده است. بدین منظور برنامه‌های مختلفی تدوین شده است که پس از پایان جنگ عینیت بیشتری داشته‌اند. اما هیچ‌یک از ایران برنامه‌ها در دستیابی به اهداف تعیین شده موفق نبوده‌اند [۳].

در همین راستا، از سال ۱۳۸۹ حمایت از این مشاغل در ایران با تصویب قانون، ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی جنبه رسمی به خود گرفت. در این قانون، دولت موظف است که مشاغل خانگی را ساماندهی و حمایت کند، به صورتی که زمینه اشتغال برای متقاضیان آن فراهم شود. این ضوابط حمایتی در زمینه مالیات، تأمین وام قرض‌الحسنه، حق بیمه خویش‌فرما (سهام دولت فقط دو درصد است)، تعرفه مصرف آب، برق و سوخت مصرفی باید از محل بودجه سنواتی لحاظ می‌شود. همچنین استفاده از بازار محلی شهرداری، عضویت در شرکت سهامی عام خوشه‌ای، معافیت از عوارض اداری و تجاری و عدم نیاز به تغییر کاربری مسکونی و در اختیار گذاشتن تسهیلات با استفاده از منابع مالی حساب‌های قرض‌الحسنه بانک‌ها و صندوق کارآفرینی امید از مزایای این طرح برای متقاضیان بود. پس از گذشت چهار سال از اجرای این طرح و حتی پیش از انجام پیمایش اعتبارسنجی و آسیب‌شناسی مشاغل ایجادشده، آیین‌نامه اجرائی دیگری در شورای عالی اشتغال در مورخ ۹۳/۹/۳ تصویب شد که می‌توان آن را ادامه سیاست اشتغال‌زایی دولت بر اساس شبکه‌سازی و ایجاد اشتغال پایدار دانست. دستورالعمل جدید، «ساماندهی و حمایت از بنگاه‌های پشتیبان کسب‌وکار خانگی، خرد و کوچک» نام گرفت. این آیین‌نامه در حالی تصویب شد که بیش از ۹۰ درصد از متقاضیان این طرح به‌صورت مستقل فعالیت می‌کردند و سهم پشتیبان فقط ۰/۳۴ درصد بود. طرح پژوهشی اعتبارسنجی و آسیب‌شناسی این طرح که در پاییز ۱۳۹۴ به‌وسیله وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی انجام شد، به مشکلاتی که این طرح با آن مواجه بود، پرداخت و بار دیگر به مهم‌ترین مشکل شاغلان این عرصه که همان «عدم دسترسی به بازار» است، اشاره کرد [۱].

به نظر می‌رسد طرح حمایت از مشاغل خرد و خانگی در مقایسه با سایر طرح‌های اشتغال‌زایی در عمل و به‌ویژه در زمینه تثبیت کسب‌وکارهای خانگی موجود از موفقیت و اثربخشی بیشتری برخوردار بوده است [۱]. با این وجود این طرح نیز نتوانسته دست‌یابی کامل به اهداف مدنظر در زمینه ایجاد و تثبیت مشاغل خرد و خانگی داشته باشد. بنابراین لازم است مشکلات و تنگناهای پیش روی این طرح مورد بررسی قرار گیرد و جهت افزایش اثربخشی تسهیلات اعطایی در توسعه و تثبیت مشاغل خرد و خانگی بررسی‌های لازم صورت پذیرد. بررسی ادبیات نظری و تجربی نشان می‌دهد که تاکنون این مسئله به‌صورت ویژه مورد بررسی قرار نگرفته است. بنابراین این پژوهش درصدد است خلا تجربی در زمینه بررسی و شناسایی موانع اثربخشی تسهیلات اعطایی مشاغل خرد و خانگی را برطرف نماید. بر این اساس هدف اصلی این پژوهش بررسی و شناسایی موانع و تنگناهای توسعه مشاغل خانگی در راستای افزایش اثربخشی تسهیلات اعطایی در حوزه مشاغل خرد و خانگی است. پرسش‌های اساسی که این پژوهش درصدد یافتن پاسخی برای آن است به این صورت بیان می‌شود: موانع و تنگناهای اثربخشی تسهیلات مشاغل خرد و خانگی کدامند؟ کدام‌یک از این موانع و تنگناها از اهمیت بالاتری برخوردارند؟ برای رفع موانع و تنگناها چه راهکارهایی از اولویت برخوردارند؟

بدین منظور در ادامه و در بخش بعدی ادبیات موضوع ارائه می‌گردد. در بخش سوم روش تحقیق معرفی می‌شود، در بخش چهارم یافته‌های پژوهش ارائه می‌گردد و در پایان پیشنهادهای پژوهش ارائه می‌گردد.

۲- ادبیات موضوع

امروزه کسب‌وکارهای خانگی به‌عنوان راهکاری مهم برای ایجاد اشتغال و درآمد در سراسر جهان محسوب می‌گردند. کار در منزل یکی از شغل‌هایی است که برای برخی جذابیت‌های خاص خودش را دارد. به نظر می‌رسد مشاغل خانگی در بیشتر موارد مورد اقبال و توجه زنان باشد تا مردان. این نوع از کسب‌وکار بسیاری از مشکلات دنیای مدرن را حل می‌کند. زنان می‌توانند وقت بیشتری را در خانه سپری کنند به‌علاوه دیگر برای ایجاد کسب‌وکار نیاز نیست که فرد اقدام به پرداخت هزینه جهت رهن و اجاره کند. رفت‌وآمد افراد کاهش می‌یابد که این امر در کلان‌شهرها برای حل مشکلات ترافیکی بسیار حائز اهمیت است. مهارت‌های مربوط به مشاغل خانگی با استقبال بسیاری در زمینه بازار مواجه است. زیرا این امور نیاز به مهارت خاص داشته و هرکسی از خود برای یادگیری این امر انگیزه نشان نمی‌دهد. از دیگر منظر، با توجه به رواج کالاها با کیفیت پایین در بازار، افراد بیشتر به صناعی که کیفیت مطلوب داشته و دست‌ساخت است، توجه دارند. با توجه به همه این موارد برخی از مشاغل خانگی در حال حاضر وجود دارند که در صدر مشاغل پردرآمد خانگی هستند [۴].

بر طبق نظریه توسعه انسانی و معقول کار در آینده در خدمت دیگران نخواهد بود، بلکه فعالیتی است که انسان برای خود سازمان داده، تحت مدیریت و کنترل خود و در جهت رفع نیازهایش می‌باشد [۵]. بنابراین در آینده نیز گرایش به سمت مشاغل خرد و مشاغل خانگی افزایش خواهد یافت. در حال حاضر نیز صنایع کوچک و مشاغل خانگی از طریق رویکرد خوشه‌ای نقش محوری و بارزی در سیاست‌های اقتصادی و صنعتی کشورهای توسعه‌یافته ایفا می‌کنند. اگر رویکردهای گذشته تمرکز بیشتری بر اقتصاد کلان داشته‌اند، در حال حاضر کسب‌وکارهای خرد احساس مسئولیت بیشتری نسبت به توسعه صنعتی بر عهده دارند. استفاده از رویکرد خوشه‌ای در صنایع خرد درصدد است تا نسبت به افزایش همکاری در کنار رقابت واحدهای کوچک، بهبود ارتباطات شبکه‌ای، تاکید بر حمایت‌های غیرمستقیم در مقابل پرداخت یارانه، ترکیب رقابت و همکاری به‌منظور تقویت یادگیری و نوآوری، ارتقاء سطح همکاری واحدهای کوچک و بزرگ و تقویت مثلث همکاری‌های شبکه‌ها (اعم از تامین، تولید و یا توزیع)، دولت (نهادهای و سازمان‌های حمایتی) و دانشگاه‌ها را مورد تاکید و توجه بیشتری قرار می‌دهد و از این پتانسیل‌ها جهت حل مسائل اقتصادی- صنعتی به نحو شایسته‌ای بهره‌برداری نماید. رویکرد توسعه‌ای بر مبنای خوشه‌های صنعتی بر توسعه صنایع کوچک و متوسط تمرکز دارد و بر این اساس مطالعات مختلفی به‌ویژه در دهه ۸۰ میلادی در کشور ایتالیا صورت گرفته است و تحولات صنعتی این کشور را از منظر صنایع کوچک و متوسط مورد توجه قرار داده است. از آنجایی که موضوع خوشه‌های صنعتی به عوامل جغرافیایی، نهادی، سیاسی و مزیت‌های منطقه‌ای وابستگی شدیدی دارد. بنابراین تعاریف صورت گرفته از خوشه صنعتی متنوع هستند. مایکل پورتر خوشه را این‌گونه تعریف کرده است: خوشه‌ها تمرکز جغرافیایی شرکت‌ها و نهادهایی با ارتباطات درونی در یک زمینه خاص هستند [۶].

ادبیات نظری و تجربی نشان می‌دهد برقراری ارتباط بیشتر و نزدیک‌تر بین صنایع کوچک و ایجاد تشکیلات مشترک در زمینه‌های مهندسی، بازاریابی، حفظ محیط‌زیست و ... می‌تواند در بسیاری از زمینه‌ها ضمن اقتصادی نمودن این قبیل فعالیت‌ها برای صنایع کوچک و متوسط منجر به ترغیب و رشد و توسعه موسسات کوچک و متوسط شود و از سوی دیگر به‌عنوان یک زیرساخت مهم در سیاست‌های صنعتی کشور گردد. ایجاد و توسعه همکاری و پیوند میان صنایع خرد و متوسط می‌تواند به هم‌افزایی دانایی و نوآوری در میان آن‌ها گردد و از این طریق به ثبات و توسعه اقتصادی بیانجامد. توسعه و افزایش درآمد باعث سرمایه‌گذاری جدید در صنایع می‌گردد و انباشت سرمایه و همکاری در شبکه‌های صنعتی باعث می‌شود از یکدیگر بیشتر بیاموزند و با ارتقاء توان فنی و مهارتی بتوانند محصولات و فرآورده‌های با کیفیت به بازارها عرضه کنند. این ارتباط می‌تواند مزیت‌های بزرگی برای واحدهای کوچک در بر داشته باشد.

پن‌روز بیان می‌کند که "در شرایط شکوفایی و رونق اقتصادی، ایجاد فرصت‌های رشد برای صنایع کوچک و متوسط، ممکن‌الوصول‌تر و راحت‌تر از توسعه صنایع بزرگ است" [۷]. بر اساس این نظریه، در مراحل ابتدایی بروز شرایط رشد عمومی و باز شدن افق‌های جدید توسعه و گسترش فعالیت‌های تولیدی، صنایع بزرگ به سبب محدود بودن زمینه‌های توسعه و اقتصادی

نبودن نسبی افزایش ظرفیت‌ها (که مستلزم سرمایه‌گذاری‌های کلان است) به این فرصت‌ها در برنامه‌ریزی خود، توجه کمتری دارند و ترجیح می‌دهند که سرمایه خود را در افزایش تولیدات جاری صرف نمایند، تا اینکه آن را صرف سرمایه‌گذاری در تولیدات جدید نمایند؛ چراکه زمان ثمردهی آن طولانی بوده و هزینه‌های تبلیغات و بازاریابی سنگینی را نیز به این صنایع تحمیل می‌کند. گرچه طیف گسترده‌ای از نوآوری‌ها در محصولات و فرآیند تولید با سرعت زیاد در حال وقوع است، ولی روش بکارگیری نوآوری‌ها در صنایع بزرگ، به سبب ساختار خاص این صنایع، با آرامش و طبق برنامه‌ریزی میان‌مدت و یا درازمدت صورت می‌پذیرد. در واقع در بنگاه‌های بزرگ، تنها نوآوری‌های متناسب با شرایط بازار و استراتژی بنگاه و قابلیت انعطاف ماشین‌آلات موجود به کار گرفته می‌شود و مدیران از به‌کارگیری دیگر نوآوری‌ها صرف‌نظر می‌کنند. در این بنگاه‌ها، شرط به‌کارگیری نوآوری، بخصوص در فرآیند تولید، مستهلک شدن ماشین‌آلات موجود، یا فرصت‌های درآمدی بالا، یا حفظ سهم شرکت‌های بزرگ از بازار است. برعکس در بنگاه‌های کوچک این نوع محدودیت‌ها وجود ندارد، چرا که آن‌ها با هزینه‌های عمومی کم و ظرفیت محدود ماشین‌آلات، انعطاف‌پذیری بیشتری دارند. به‌علاوه به‌کارگیری ماشین‌آلات جدید با فناوری پیشرفته، موجب افزایش این مزیت در آن‌ها گشته و امکان رشد را در صنایع کوچک و متوسط به‌شدت افزایش می‌دهد. همچنین، ادمیرال معتقد است که در ترتیبات جدید، رابطه بین صنایع بزرگ و کوچک به شکل قابل‌توجهی در تغییر است. شاید دیگر درست نباشد که بنگاه‌های کوچک و بزرگ را مقابل هم در نظر بگیریم. دیگر موضوع در تغییرات نسبی مقداری خلاصه نمی‌شود، بلکه شاهد تغییراتی هوشمند در شبکه‌های همکاری هستیم که به‌واسطه آنها صنایع با مقیاس‌های مختلف، توانایی متخصص شدن در پروژه‌هایی را دارند که برای آن مناسب‌ترین است. به‌عبارت‌دیگر صرف بزرگی یا کوچک بودن ایجاد مزیت نمی‌کند، بلکه تخصص و کارایی است که بقای یک بنگاه را تضمین می‌کند. لذا بنگاه‌ها برای بقای در بازار نیازمند همکاری با یکدیگر هستند، در این بین بنگاه‌های بزرگ، بیشتر از بنگاه‌های کوچک نیازمند همکاری هستند [۸].

موضوع ایجاد فرصت‌های شغلی در محدوده صنایع کوچک برای اولین بار در ایالات‌متحده مورد توجه قرار گرفت. این مطلب در اواخر دهه ۱۹۷۰ و به دلیل انتشار مقاله دیوید بیرچ (۱۹۸۷) [۹] بر روی صنایع کوچک به شکل گسترده‌ای در اخبار مطرح شد. او با وجود رعایت تمام احتیاط‌های ممکن دریافت که دیگر، صنایع بزرگ ایجادکنندگان اصلی اشتغال در آمریکا نیستند و در عوض اکثر شغل‌های جدید را صنایع کوچک ایجاد می‌کنند. موق‌ترین تصویر از اهمیت نسبی صنایع کوچک در ایجاد اشتغال حاکی از آن است که در فاصله سال‌های ۱۹۸۰ تا ۱۹۸۶ بنگاه‌های با کمتر از ۵۰۰ نفر شاغل، نیمی از کل فرصت‌های شغلی را تأمین کرده‌اند، و تقریباً دو سوم فرصت‌های شغلی جدید در نتیجه ایجاد، ورشکستگی و توسعه بنگاه‌های کوچک و متوسط بوده است. آمارهای مراکز اطلاعاتی ایالات‌متحده نشان می‌دهد که ۵۰/۹ درصد اشتغال و ۶۳/۵ درصد رشد اشتغال، در بین سال‌های ۱۹۸۰ و ۱۹۸۵ در کل اقتصاد، مربوط به بنگاه‌های کوچک و متوسط بوده است. صنایع کوچک و متوسط در سال‌های اخیر سهم قابل‌ملاحظه‌ای در ایجاد شغل‌های جدید داشته‌اند. به‌بیان‌دیگر در دنیای مدرن کنونی، صنایع کوچک با مشخصات مخصوص به خود در متغیرهای مختلف و مهمی چون رشد اقتصادی، رقابت و همچنین حل بحران بیکاری همه‌گیر، اثرات قابل‌توجهی دارند. اقتصاد صنایع کوچک می‌تواند قانونمندی‌های مرتبط به مقیاس را به هم مربوط سازد. طی دو دهه اخیر، سه تحول اساسی در اقتصاد جهانی رخ داد که موجبات رشد بیشتر فعالیت‌های اقتصادی کوچک را نسبت به فعالیت‌های بزرگ فراهم ساخت؛ این تغییرات عبارتند از:

(الف) شدت یافتن رقابت جهانی، توسعه حمل‌ونقل، تحول در تبادل اطلاعات و فناوری ارتباطات که موجب افزایش مبادلات بازرگانی و وحدت اقتصاد جهانی شد.

(ب) افزایش بی‌اطمینانی که تاثیر مستقیم بر رشد نرخ بهره، تورم و بیکاری، ناپایداری نرخ تسعیر ارز و افت شدید نرخ رشد کشورهای صنعتی داشت.

(ج) تشدید تقسیم بازارها ناشی از رشد تقاضای مصرف‌کنندگان برای تولیدات متنوع که این تحول، صنایع را مجبور ساخت تا تاکید بیشتری بر تنوع محصولات داشته باشند [۷].

از طرفی، امروزه توسعه کسب‌وکارهای کوچک و متوسط به‌عنوان یکی از عوامل مهم توسعه اقتصادی کشورها شناخته

می‌شوند. این کسب‌وکارها از طریق ایجاد کارآفرینی و خلق نوآوری، سبب ایجاد اشتغال و افزایش درآمد و در نتیجه سبب رشد اقتصادی می‌شوند. به‌عنوان مثال کشور مالزی، در زمره یکی از بارزترین اقتصادهای جهان با درآمدی بالاتر از متوسط قرار دارد که علیرغم شباهت‌های فرهنگی بسیار با ایران، توانسته است با اجرای سیاست‌های مناسب اقتصادی، علاوه بر حفظ نرخ رشد تولید ناخالص داخلی در سطحی قابل قبول، فقر را در این کشور تا حد بسیار زیادی از بین ببرد و در مسیر تبدیل شدن به کشوری توسعه‌یافته قرار گیرد. بنگاه‌های کوچک و متوسط نقش عمده‌ای در گرداندن اقتصاد این کشور بر عهده دارند. این کشور با هدف تبدیل شدن به یک کشور کاملاً توسعه‌یافته در همه زمینه‌ها در سال ۲۰۲۰ برای توسعه بنگاه‌های کوچک و متوسط به‌عنوان سنگ بنا و نیروی محرک فرآیند توسعه، برنامه‌ریزی‌های ویژه‌ای دارد. آخرین آمارهای موجود، نشان‌دهنده پایداری روند رو به رشد SMEها در مالزی از سال ۲۰۰۴ تاکنون است، به‌طوری‌که بخش صنایع کوچک و متوسط در مالزی با سرعتی بیشتر از سرعت متوسط رشد اقتصادی، رشد کرده است. در سال ۲۰۱۰ مالزی با هدف قرار گرفتن در گروه کشورهای با درآمد بالا در سال ۲۰۲۰ اصلاحات جدیدی را در دستور کار خود قرار داد. هدف این اصلاحات تقویت بخش خصوصی در راستای خلق ارزش‌افزوده بالاتر در بخش‌های صنعت و خدمات است. این اصلاحات شامل تغییر سیاست‌های صنعتی به سمت سیاست‌های مشوق نوآوری و بهبود فناوری، بهبود کیفیت زیرساخت‌ها و یافتن نیازهای مهارتی در بازار کار است. از جمله نتایج بارز این اصلاحات می‌توان به افزایش تعداد ثبت‌نام‌ها در مدارس - علی‌رغم وجود بحث بر سر کیفیت آموزش - و نیز افزایش امنیت اجتماعی به دلیل تصویب قانون حداقل دستمزد در سال ۲۰۱۳ اشاره کرد [۱۰].

در اقتصاد مالزی، بنگاه‌های کوچک و متوسط نقشی بسیار اساسی دارند، به‌طوری‌که به نظر می‌رسد توسعه این کشور به‌طور چشمگیری بستگی به توسعه این بنگاه‌ها دارد. تاکنون اقتصاد مالزی وابستگی زیادی به صادرات محصولات الکترونیکی و الکترونیکی داشته است. از اواسط دهه ۱۹۹۰ بیش از ۵۰ درصد صادرات، در زمره این محصولات قرار داشته که عموماً محصولاتی با ارزش‌افزوده پایین بوده‌اند. از طرفی به دلیل وقوع بحران جهانی مالی، مالزی نیز مانند سایر کشورها، آسیب دید و شاهد از بین رفتن کسب‌وکارها و بالا رفتن نرخ بیکاری بود. در این میان بنگاه‌های کوچک و متوسط بیشترین میزان زیان را متحمل شدند. در چنین شرایطی، اهمیت حمایت از توسعه بنگاه‌های کوچک برای این کشور بسیار پررنگ بوده و کماکان سیاست‌های گوناگونی در این راستا تصویب می‌شود که بتواند از آن‌ها در برابر شرایط نامساعد اقتصادی حمایت نموده و کشور را از پتانسیل بالای این بنگاه‌ها برای رقابت‌پذیری جهانی بهره‌مند کند [۱۱]. سهم بنگاه‌های کوچک و متوسط مالزی در تولید ناخالص داخلی این کشور در سال ۲۰۱۴ معادل ۲۰ میلیارد رینگیت بوده است که ۶/۳ درصد نسبت به سال قبل از آن رشد داشته است. در دوره ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۴ نیز نرخ رشد متوسط سالانه SMEها بر حسب قیمت‌های پایه سال ۲۰۱۰ معادل ۸/۳ درصد بوده که بالاتر از نرخ رشد متوسط سالانه اقتصادی در همین دوره یعنی ۵،۴ درصد قرار داشته است. در همین دوره، سهم این بنگاه‌ها در تولید ناخالص داخلی، از ۳۲/۲ درصد در سال ۲۰۱۰ به ۳۵/۹ درصد در سال ۲۰۱۴ رسیده است. در سال ۲۰۱۴ میزان اشتغال ایجادشده توسط MSMEها ۶/۲ میلیون نفر بوده که ۶۵ درصد از کل اشتغال موجود در مالزی را تشکیل داده و نسبت به سال ۲۰۱۳ رشدی معادل ۲۱/۶ درصد داشته است [۱۲].

استرالیا و ایتالیا دو نمونه دیگری هستند که توجه به مشاغل خانگی باعث تقویت تولید و رشد اقتصادی در این کشورها گردیده است. کسب‌وکارهای خانگی بزرگترین گروه کسب‌وکار در استرالیا بوده، به‌گونه‌ای که ۶۷ درصد کسب‌وکارهای کوچک و ۵۸ درصد کل کسب‌وکار در این کشور را شامل می‌شود. همچنین، این گروه حدود نیمی از کسب‌وکارهای کوچک در انگلیس و ۵۲ درصد فعالیت بخش خصوصی در آمریکا را به خود اختصاص داده است و بخشی مهم از اقتصاد این کشورها را کنترل می‌کند [۱۳]. مشاغل خانگی مزایا و منافع زیادی را برای صاحبان آن‌ها در پی دارد که از جمله‌ی آن می‌توان توازن بین مسئولیت خانوادگی و اشتغال آن‌ها، حذف هزینه‌ی خرید، رهن و اجاره‌ی کارگاه و ایاب و ذهاب، به کار گرفتن نیروی کار سایر اعضای خانواده و ایجاد زمینه‌ی کار خانوادگی، امکان انتقال تجارب از طریق آموزش غیررسمی به شیوه‌ی استاد شاگردی بین اعضای خانواده و غیره اشاره نمود. اگرچه کسب‌وکار خانگی به‌خصوص در کشورهای در حال توسعه غالباً به‌صورت غیررسمی بوده و از آن‌ها درآمد چندانی نصیب دولت‌ها نمی‌شود، اما تحقیقات نشان می‌دهد که این نوع کسب‌وکارها نقش قابل‌توجهی در

توسعه‌ی اشتغال و کارآفرینی ایفا می‌کنند [۱۴].

کشور ایتالیا از دو دهه قبل برای توسعه و صنعتی کردن و کاهش بیکاری در مناطقی که کمتر توسعه یافته بود (مناطق جنوبی که بعدها به ایتالیای سوم موسوم شد)، سیاست توسعه و گسترش کسب‌وکارهای کوچک و خانگی را در پیش گرفت. در مناطق جنوبی ایتالیا بیکاری حتی به بالاتر از نرخ ۲۲ درصد رسید [۱۵]. با توجه به مزیتی که کشور ایتالیا در تولید کفش‌های چرمی دارد، سیاست‌های حمایتی خود را در صنایع کوچک و خانگی و به‌ویژه در بخش تولیدات کفش و کیف‌های چرمی متمرکز کرد. بدین منظور در مناطق و محله‌هایی که جمعیت از تراکم بالایی برخوردار بود، واحدهای تولیدی خانگی خود را در قالب خوشه‌های صنعتی تقسیم‌بندی نمود و با تعریف ارتباط واحدهای تولید خانگی در قالب این خوشه‌ها، توانست نرخ بیکاری را به ۱۲ درصد برساند. در این نواحی که پراتو نام دارد، شبکه‌ای از واسطه‌ها که به ایمپاناتوری معروف هستند، سفارش‌های بین‌المللی را ثبت نموده و این سفارش‌ها را بین تولیدکنندگان محلی تقسیم می‌کنند. سیاست‌گذاران این کشور با تقسیم‌کار بین این واحدها توانسته‌اند هم کارها را تخصصی نمایند و هم تعداد مناطق صنعتی را افزایش دهند. بدین منظور مسئولان این کشور شرکت‌های بزرگ صنعتی را به افزایش حجم همکاری و توسعه پیمان‌کار با صنایع کوچک و خانگی ترغیب کردند. دولت همچنین امتیازات مالیاتی برای آن دسته از واحدهای تولیدی کوچک و خانگی که قابلیت صد در صد صادرات تولیدات خود را برای سه سال متوالی حفظ کنند در نظر گرفت. در سال ۲۰۰۲ ارزش افزوده بخش تولیدات کفش و کیف و چرم به ۱۱ میلیارد دلار رسید. بیش از ۷۹ درصد از مجموع شرکت‌های صنعتی این کشور را که جزو ۷ کشور صنعتی جهان است، واحدهای کوچک و متوسط و خانگی تشکیل می‌دهد و در زمینه اشتغال ۸۷ درصد از کل نیروهای شاغل در بخش صنعت و ۶۱ درصد از نیروهای شاغل در بخش‌های غیرصنعتی را شرکت‌ها و واحدهای کوچک و خانگی تشکیل داده‌اند [۱۶].

۳- ادبیات تجربی

حجاریان و دیگران (۱۴۰۳) به بررسی چالش‌ها و موانع مشاغل خانگی از دیدگاه خبرگان و صاحبان مشاغل در اصفهان پرداختند. جامعه آماری پژوهش شامل دو گروه است. گروه اول شامل کارشناسان دستگاه‌های متولی و گروه دوم صاحبان مشاغل خانگی بودند. حجم نمونه برای گروه اول با استفاده از نمونه‌گیری گلوله برفی یا زنجیره‌ای ۲۸ نفر انتخاب شدند و گروه دوم بر اساس آمار حاصل حدود ۱۰۰۰ نفر در نواحی روستایی استان اصفهان می‌باشد که بر اساس فرمول کوکران ۲۷۶ نفر تعیین شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۳ انجام گردید. به‌منظور شناسایی چالش‌های موجود مشاغل خانگی جوامع روستایی استان اصفهان از فن دلفی استفاده شد. نتایج در بخش کیفی تحقیق بیانگر آن بود که مهم‌ترین چالش‌های موجود فراروی مشاغل خانگی عوامل ساختاری و مدیریتی، سیاست‌گذاری، عوامل مالی و اقتصادی، فردی - شخصیتی، پژوهش و اطلاع‌رسانی می‌باشد. در بخش کمی با استفاده از تحلیل عاملی تاییدی در قالب ۵ عامل وجود دارد که به ترتیب عبارتند از: عوامل مالی و اقتصادی، عوامل مدیریتی و ساختاری، ضعف قوانین و سیاست‌گذاری جامع، پژوهش و اطلاع‌رسانی و عوامل فردی و شخصیتی که ۷۸/۷۳ درصد از واریانس کل را تبیین می‌نماید [۱۷].

زارع شمس‌آبادی و دیگران (۱۴۰۳) به بررسی اثرات مشاغل خانگی بر وضعیت اقتصادی و اجتماعی خانوارهای روستایی پرداختند. جامعه آماری تحقیق شامل ۲۹۰ نفر از مددجویان کمیته امداد امام خمینی شهرستان سرخس بودند که در قالب طرح اشتغال خانگی، تسهیلات دریافت کرده‌اند که ۲۰۱ نفر از آن‌ها، به‌عنوان نمونه تحقیق، مورد بررسی قرار گرفتند. ابزار جمع‌آوری اطلاعات، پرسش‌نامه محقق ساخته بود که روایی آن از طریق بررسی و اعمال نظرات اساتید راهنما و مشاور و کارشناسان کمیته امداد امام‌خمینی (ره) شهرستان سرخس و پایایی آن با محاسبه ضریب آلفا کرونباخ تایید شد. نتایج تحقیق نشان داد، مشاغل خانگی بر ابعاد اقتصادی و اجتماعی نمونه مورد مطالعه در سطح ۹۹ درصد اطمینان، اثر داشتند. یافته‌های تحقیق حاکی از آن بود که بین متغیر سطح تحصیلات و سابقه فعالیت در مشاغل خانگی با اثرات اقتصادی آن‌ها در جوامع روستایی، رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. همچنین نتایج نشان داد، اثرات اقتصادی و اجتماعی مشاغل خانگی از دیدگاه گروه‌های جنسیتی و افراد شرکت‌کننده در دوره‌های آموزشی مرتبط با شغل، تفاوت معنی‌داری داشتند [۱۸].

علائی و دیگران (۱۴۰۲) به بررسی موانع کسب‌وکارهای خرد و خانگی با توجه به سیاست‌های کلی تولید ملی، حمایت از کار

و سرمایه ایرانی پرداختند. هدف اصلی این مقاله بررسی موانع کسب و کارهای خرد اجرا شده توسط جهاد دانشگاهی در سطح کشور با استفاده از روش مطالعه موردی و استفاده از ابزار مصاحبه ساختارمند است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که با در پیش گرفتن شفافیت و رفع موانع شروع کسب و کار و اعطای مجوز، شفافیت در اعطای تسهیلات اعتباری و رقابت بازاری می‌توان رتبه ایران را در سطح جهانی ارتقاء داد. طبق نتایج تحقیق، اجرای شفاف، تعامل سازنده و بدون موانع طرح‌ها، باعث تقویت اعتماد، انگیزه و قدرت تصمیم‌گیری متقاضیان شده است. نبود شفافیت اجرایی و قانونی و عدم هماهنگی بین دستگاهی، عدم شفافیت در اعطای وام و تزریق به موقع اعتبارات از دلایل عمده در ساختار کلان اجرایی طرح بوده که در برخی مواقع حتی به از بین رفتن کسب و کارها منجر شده است [۱۹].

درخشانی درآبی و دیگران (۱۴۰۱) موانع به‌کارگیری رویکردهای بازاریابی در مشاغل خرد و خانگی را مورد بررسی قرار دادند. بدین منظور ضمن بررسی ادبیات موضع و استفاده از نظر خبرگان موانع و تنگناهای توسعه بازاریابی در حوزه مشاغل خانگی شناسایی و استخراج شده و از رویکرد تحلیل سلسله مراتبی برای اولویت‌بندی موانع استفاده شده است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که عامل شرایط ناپایدار اقتصادی کشور با وزن ۰/۱۴۰ مهم‌ترین مانع بازاریابی مشاغل خانگی بوده است. پس‌از آن متغیرهای بی‌ثباتی در قوانین و مقررات، فقدان فرهنگ پشتیبان تولید و محرک نوآوری، نبود ارتباط مستمر میان صاحبان مشاغل و متولیان به ترتیب با وزن‌های ۰/۱۰۲، ۰/۰۸۳ و ۰/۰۶۸ در رتبه‌های بعدی قرار دارند [۱].

۴- روش تحقیق

تمرکز اصلی این پژوهش بر مسئله شناسایی، رتبه‌بندی و ارائه راهکارهای رفع موانع و تنگناهای اثربخشی تسهیلات توسعه مشاغل خرد و خانگی است. تمرکز جغرافیایی پژوهش کلیه شهرها و روستاهای استان مرکزی است.

جامعه آماری پژوهش کلیه کارشناسان بخش دولتی و غیردولتی و مدیران و کارشناسان بانک‌های عامل ارائه تسهیلات و دریافت‌کنندگان تسهیلات می‌باشند. با توجه به دامنه وسیع تسهیلات اعطایی در حوزه‌های گردشگری، صنایع دستی، فرهنگ و هنر، دام و طیور، کشاورزی و صنعت در این پژوهش به‌منظور پوشش کافی از تمامی رسته‌های دریافت‌کننده تسهیلات، ابتدا هر رسته به‌عنوان یک خوشه در نظر گرفته شده و با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی وضعیت اثربخشی تسهیلات موردبررسی قرار می‌گیرد. در بخش استفاده از نظرات صاحب‌نظران و کارشناسان دستگاه‌های دولتی و غیردولتی و همچنین دریافت‌کنندگان تسهیلات و صاحبان کسب و کار از رویکرد انتخاب هدفمند استفاده می‌شود و سعی بر این است که حداکثر حجم جامعه پوشش داده شود. به‌منظور اولویت و رتبه‌بندی موانع و تنگناها از رویکرد تحلیل سلسله مراتبی استفاده خواهد شد.

۵- یافته‌های پژوهش

در این قسمت نتایج حاصل از بررسی تحلیل سلسله مراتبی از موانع توسعه اشتغال در مشاغل خرد و خانگی در سطح استان مرکزی موردبررسی قرار می‌گیرد. به‌منظور اولویت‌بندی ابتدا با ضمن بررسی ادبیات تجربی و با استفاده از نظرات کارشناسان موانع توسعه مشاغل خرد و خانگی در سطح استان مرکزی شناسایی شده و در پنج دسته اصلی طبقه‌بندی شدند. طبقات اصلی عبارتند از عوامل نهادی، محیطی و اجتماعی، عوامل اقتصادی و مدیریتی، عوامل فردی و شخصیتی، عوامل قانونی و بروکراسی، عوامل حمایتی و پشتیبانی. پس از مشخص شدن طبقه‌های اصلی و کلی، فاکتورهایی هر طبقه به شرح جدول زیر مشخص شده‌اند.

جدول ۱ دسته‌بندی موانع و تنگناهای توسعه مشاغل خرد و خانگی در استان مرکزی

عنوان طبقه	فاکتورهای موردبررسی در طبقه
	شرایط ناپایدار اقتصادی کشور سیاست‌گذاری‌های ناپایدار دولتی
عوامل نهادی، محیطی و اجتماعی	کمبود اعتماد و اطمینان نبود شبکه ارتباطی میان صاحبان مشاغل فقدان فرهنگ پشتیبان تولید و محرک نوآوری ضعف فرهنگ کار ضعف فرهنگ سرمایه‌گذاری
عوامل اقتصادی و مدیریتی	محدودیت منابع مالی سیستم توزیع و واسطه‌ها نوسان قیمت مواد اولیه هزینه‌های حمل‌ونقل نبود بازار منسجم مواد اولیه هزینه‌های اجاره یا خرید محل کار تکمیل نبودن سایر حلقه‌های زنجیره ارزش محصول دسترسی به زیرساخت‌ها
عوامل فردی و شخصیتی	تجربه و تخصص تحصیلات عدم ریسک‌پذیری جنسیت نبود خلاقیت و نوآوری نداشتن پشتکار
عوامل قانونی و بروکراسی	فرآیند اخذ مجوزها فرآیند دریافت اعتبار قوانین صادرات و واردات مالیات و عوارض قانون کار و بیمه قوانین قراردادهای بی‌ثباتی قوانین
عوامل حمایتی و پشتیبانی	نبود کلاس‌ها و عدم ارائه آموزش‌های لازم نبود نمایشگاه و بازارهای محلی نبود ارتباط مستمر میان کارآفرینان و نهادهای متولی عدم دسترسی به تکنولوژی‌های مناسب نبود تعاونی‌ها و اتحادیه‌های پشتیبان عدم ارائه اطلاعات لازم در رابطه با حوزه کسب‌وکار عدم آگاهی و تخصص کارشناسان دستگاه‌های متولی
منبع: یافته‌های پژوهش	

جامعه آماری کلیه کارشناسان بخش دولتی و خصوصی و سایر صاحب‌نظران و همچنین متقاضیان دریافت تسهیلات را در بر می‌گیرد. با این حال با توجه به پیچیده و زمان‌بر بودن و همچنین لزوم دقت و توجه بالا در پاسخ به سوالات در پرسشنامه تحلیل سلسله مراتبی جامعه هدف به دو گروه تقسیم شد. گروه نخست شامل مدیران و کارشناسان بخش دولتی و سایر صاحب‌نظران است، روش نمونه‌گیری در این گروه از جامعه به صورت هدفمند و غیر تصادفی است و سعی شده است نظرات تمامی افراد این جامعه از طریق پرسش‌نامه استخراج گردد. گروه دوم متقاضیان و دریافت‌کنندگان اعتبارات در زمینه مشاغل خرد و خانگی هستند،

در این گروه به این دلیل که با محدودیت در توانایی پاسخ دادن به پرسش‌نامه مواجه بودیم نمونه به روش تصادفی سیستماتیک انتخاب شده است. ترکیب نمونه انتخابی برای پرسشنامه تحلیل سلسله مراتبی در جدول زیر گزارش شده است.

جدول ۲ اطلاعات روش نمونه‌گیری به منظور رتبه‌بندی موانع اثربخشی تسهیلات اعطایی مشاغل خرد و خانگی در استان مرکزی

جامعه آماری	عنوان گروه	روش نمونه‌گیری	تعداد نمونه
کلیه مدیران و کارشناسان بخش دولتی و خصوصی و صاحب‌نظران این حوزه و متقاضیان دریافت تسهیلات	مدیران و کارشناسان بخش خصوص و دولتی و سایر صاحب‌نظران	هدفمند (حداکثر پوشش جامعه)	۳۷
	متقاضیان تسهیلات	تصادفی-سیستماتیک	۱۱

در رویکرد تحلیل سلسله مراتبی در مرحله نخست اولویت میان شاخص‌های اصلی موردبررسی قرار می‌گیرد. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل پرسشنامه‌ها نشان می‌دهد که از نظر پرسش‌شوندگان عوامل نهادی، محیطی و اجتماعی تاثیر بیشتری در اثربخشی تسهیلات مشاغل خرد و خانگی در سطح استان دارند، ضریب به‌دست‌آمده برای متغیرهای این دسته برابر با ۰/۳۱۸ است که بیان می‌کند از میان عوامل ذکرشده عوامل نهادی، محیطی و اجتماعی ۳۲ درصد موانع اثربخشی تسهیلات اعطایی مشاغل خرد و خانگی استان را در خود جای داده است.

بر اساس نتایج حاصل از تحلیل پرسش‌نامه‌ها عوامل قانونی و بروکراسی دستگاه‌های اجرایی در جایگاه دوم موانع اثربخشی تسهیلات مشاغل خرد و خانگی در استان مرکزی هستند. وزن به‌دست‌آمده برای این دسته از متغیرها برابر با ۰/۲۴۲ است. مجموع نظرات پرسش‌شوندگان وزن ۰/۱۸۴ به متغیرهای فردی و شخصی داده است و بر اساس وزن به‌دست‌آمده این دسته از متغیرها در رتبه سوم از نظر اهمیت برای افزایش اثربخشی تسهیلات اعطایی در زمینه مشاغل خرد و خانگی برخوردارند.

تحلیل نظرات پرسش‌شوندگان نشان می‌دهد که متغیرهای قرار گرفته در طبقه عوامل اقتصادی و مدیریتی با وزن ۰/۱۵۶ رتبه چهارم در میان عوامل موثر بر توسعه مشاغل خانگی را دارا می‌باشند. وزن به‌دست‌آمده برای متغیرهای طبقه حمایتی و پشتیبانی برابر با ۰/۰۹۹ است که نشان می‌دهد که تقریباً ۱۰ درصد از موانع توسعه مشاغل خرد و خانگی در محدوده متغیرهای حمایتی و پشتیبانی قرار دارد و بیانگر اهمیت کمتر این دسته از متغیرها به‌عنوان مانع اثربخشی تسهیلات اعطایی مشاغل خرد و خانگی است. ضریب ناسازگاری به‌دست‌آمده میان پاسخ‌های پرسش‌شوندگان برای رتبه‌بندی عوامل کلی برابر با ۰/۰۶ به‌دست‌آمده است که بیان می‌کند ناسازگاری معناداری میان پرسش‌نامه‌های مختلف وجود ندارد. نتایج به‌دست‌آمده از تحلیل پرسشنامه‌ها در جدول ۳ آمده است.

جدول ۳ اولویت‌بندی کلی عوامل موثر بر اثربخشی تسهیلات مشاغل خرد و خانگی در استان مرکزی

وزن محاسبه‌شده	عنوان متغیر
۰/۳۱۸	عوامل محیطی، نهادی و اجتماعی
۰/۲۴۲	عوامل قانونی و بروکراسی
۰/۱۸۴	عوامل فردی و شخصیتی
۰/۱۵۶	عوامل اقتصادی و مدیریتی
۰/۰۹۹	عوامل حمایتی و پشتیبانی

پس از بررسی نتایج اهمیت هر دسته از عوامل، در ادامه اهمیت متغیرهای قرار گرفته در هر طبقه بر اثربخشی تسهیلات مشاغل خرد و خانگی موردبررسی قرار می‌گیرد. نتایج اولویت‌بندی متغیرهای طبقه عوامل نهادی، محیطی و اجتماعی موثر بر اثربخشی تسهیلات مشاغل خرد و خانگی در استان مرکزی در جدول ۴ آمده است.

جدول ۴ اولویت‌بندی عوامل نهادی، محیطی و اجتماعی موثر بر اثربخشی تسهیلات مشاغل خرد و خانگی

نماد	عنوان متغیر	وزن محاسبه‌شده
M1	شرایط ناپایدار اقتصادی کشور	۰/۱۷۰
M2	سیاست‌گذاری‌های ناپایدار دولتی	۰/۲۴۳
M3	کمبود اعتماد و اطمینان	۰/۱۱۲
M4	نبود شبکه ارتباطی میان صاحبان مشاغل	۰/۱۱۸
M5	فقدان فرهنگ پشتیبان تولید و محرک نوآوری	۰/۰۹۷
M6	ضعف فرهنگ کار	۰/۱۲۸
M7	ضعف فرهنگ سرمایه‌گذاری	۰/۱۳۲

بررسی و تحلیل پرسشنامه‌ها نشان می‌دهد که سیاست‌گذاری‌های ناپایدار دولتی با وزن ۰/۲۴۳ مهم‌ترین متغیر در این دسته است و بیانگر اهمیت ثابت در سیاست‌گذاری در زمینه توسعه مشاغل خرد و خانگی است. شرایط ناپایدار اقتصادی کشور با وزن ۰/۱۷۰ رتبه دوم در میان متغیرهای عوامل نهادی، محیطی و اجتماعی را دارد. وزن به‌دست‌آمده برای متغیر ضعف فرهنگ سرمایه‌گذاری برابر با ۰/۱۳۲ است. بر اساس نظرات پرسش‌شوندگان متغیر نبود فرهنگ کار با وزن ۰/۱۲۸ در رتبه چهارم طبقه عوامل نهادی، محیطی و اجتماعی را دارد. پس‌ازاین متغیر، نبود شبکه‌های ارتباطی میان صاحبان مشاغل با وزن به‌دست‌آمده ۰/۱۱۸ رتبه پنجم در این طبقه را دارد. متغیرهای کمبود اعتماد و اطمینان و نبود فرهنگ پشتیبان تولید و محرک نوآوری به ترتیب با وزن‌های ۰/۱۱۲ و ۰/۰۹۷ رتبه‌های ششم و هفتم در طبقه عوامل نهادی، محیطی و اجتماعی را دارند.

عوامل قانونی و بروکراسی با وزن ۰/۲۴۲ رتبه دوم در دسته‌بندی کلی عوامل موثر بر اثربخشی تسهیلات مشاغل خرد و خانگی به خود اختصاص داده است. نتایج اولویت‌بندی متغیرهای طبقه قانونی و بروکراسی در جدول ۵ آمده است.

جدول ۵ اولویت‌بندی عوامل قانونی و بروکراسی موثر بر اثربخشی تسهیلات مشاغل خرد و خانگی

نماد	عنوان متغیر	وزن محاسبه‌شده
G1	فرآیند اخذ مجوزها	۰/۱۸۰
G2	فرآیند دریافت اعتبار	۰/۱۶۹
G3	قوانین صادرات و واردات	۰/۰۷۰
G4	مالیات و عوارض	۰/۱۴۵
G5	قانون کار و بیمه	۰/۱۱۱
G6	قوانین قراردادهای	۰/۱۱۸
G7	بی‌ثباتی قوانین	۰/۲۰۸

نتایج بررسی پرسشنامه‌ها نشان می‌دهد که در این طبقه، متغیر بی‌ثباتی قوانین با وزن ۰/۲۰۸ در رتبه نخست عوامل موثر بر توسعه مشاغل خرد و خانگی در استان مرکزی قرار دارد. متغیرهای فرآیند اخذ مجوزها و فرآیند دریافت اعتبارات به ترتیب با وزن ۰/۱۸۰ و ۰/۱۶۹ در رتبه‌های دوم و سوم متغیرهای عوامل قانونی و بروکراسی قرار دارند. متغیر قوانین مربوط به مالیات و عوارض با وزن ۰/۱۴۵ رتبه چهارم را در میان متغیرهای این دسته دارد. متغیر مقررات مربوط به قراردادهای با وزن ۰/۱۱۸ رتبه پنجم را دارد، پس‌ازاین متغیر متغیرهای قوانین کار و بیمه و قوانین صادرات و واردات به ترتیب با وزن ۰/۱۱۱ و ۰/۰۷۰ در رتبه‌های ششم و هفتم قرار دارند. نرخ ناسازگاری به‌دست‌آمده برای پرسشنامه‌ها برابر با ۰/۰۸ بوده است که در محدوده مناسبی قرار دارد.

نتایج رتبه‌بندی عوامل کلی نشان داد که عوامل فردی و شخصیتی با وزن ۰/۱۸۴ در رتبه سوم عوامل موثر بر اثربخشی تسهیلات مشاغل خرد و خانگی در استان مرکزی قرار دارند. نتایج اولویت‌بندی متغیرهای طبقه عوامل فردی و شخصیتی در جدول ۶ آمده است.

جدول ۶ اولویت‌بندی عوامل فردی و شخصیتی موثر بر اثربخشی تسهیلات مشاغل خرد و خانگی

نماد	عنوان متغیر	وزن محاسبه شده
F1	تجربه و تخصص	۰/۱۷۸
F2	تحصیلات	۰/۱۰۶
F3	عدم ریسک‌پذیری	۰/۰۷۸
F4	جنسیت	۰/۱۶۵
F5	نبود خلاقیت و نوآوری	۰/۲۳۳
F6	نداشتن پشتکار	۰/۲۴۱

نتایج تحلیل پرسشنامه‌ها نشان می‌دهد که در میان متغیرهای این طبقه از نظر پرسش‌شوندگان نداشتن پشتکار با وزن ۰/۲۴۱ مهم‌ترین عامل موثر بر اثربخشی توسعه مشاغل خرد و خانگی استان مرکزی در طبقه عوامل فردی و شخصیتی است. نبود خلاقیت و نوآوری با وزن ۰/۲۳۳ رتبه دوم را در میان عوامل فردی و شخصیتی دارد. فقدان و یا کمبود تجربه و تخصص در حوزه فعالیت با وزن ۰/۱۷۸ سومین عامل مهم در میان عوامل فردی و شخصیتی موثر بر اثربخشی مشاغل خرد و خانگی در سطح استان است. تفاوت و محدودیت‌های جنسیتی با وزن ۰/۱۶۵ در رتبه چهارم عوامل فردی و شخصیتی قرار دارد. متغیرهای نداشتن تحصیلات و عدم ریسک‌پذیری به ترتیب با وزن‌های ۰/۱۰۶ و ۰/۰۷۸ در رتبه‌های پنجم و ششم عوامل موجود در این طبقه قرار دارند. نرخ ناسازگاری به‌دست‌آمده برای پرسشنامه‌ها برابر با ۰/۰۹ بوده است که در محدوده مناسبی قرار دارد.

نتایج رتبه‌بندی نشان داد که عوامل اقتصادی و مدیریتی با وزن ۰/۱۵۶ در رتبه چهارم عوامل موثر بر اثربخشی تسهیلات مشاغل خرد و خانگی در استان مرکزی قرار دارند. نتایج اولویت‌بندی متغیرهای طبقه عوامل اقتصادی و مدیریتی در جدول ۷ آمده است.

جدول ۷ اولویت‌بندی عوامل اقتصادی و مدیریتی موثر بر اثربخشی تسهیلات مشاغل خرد و خانگی

نماد	عنوان متغیر	وزن محاسبه شده
E1	محدودیت منابع مالی	۰/۱۷۵
E2	سیستم توزیع و واسطه‌ها	۰/۱۹۶
E3	نوسان قیمت مواد اولیه	۰/۱۳۶
E4	هزینه‌های حمل‌ونقل	۰/۱۲۹
E5	نبود بازار منسجم مواد اولیه	۰/۰۸۱
E6	هزینه‌های اجاره یا خرید محل کار	۰/۰۷۳
E7	تکمیل نبودن سایر حلقه‌های زنجیره ارزش محصول	۰/۱۳۵
E8	دسترسی به زیرساخت‌ها	۰/۰۷۴

نتایج به‌دست‌آمده از بررسی پرسشنامه‌ها نشان می‌دهد که در میان متغیرهای قرارگرفته در این طبقه متغیر دسترسی به سیستم توزیع و واسطه‌ها با وزن ۰/۱۹۶ در رتبه اول عوامل موثر بر توسعه مشاغل خرد و خانگی قرار دارد. متغیر محدودیت منابع مالی با وزن ۰/۱۷۵ در رتبه دوم عوامل اقتصادی و مدیریتی قرار دارد. سومین رتبه در میان متغیرهای این طبقه به نوسان قیمت مواد اولیه اختصاص یافته است، وزن به‌دست‌آمده برای این متغیر ۰/۱۳۶ است. چهارمین عامل موثر بر عدم توسعه مشاغل خرد و خانگی متغیر تکمیل نبودن حلقه‌های زنجیره ارزش محصول است، عدد ۰/۱۳۵ وزن به‌دست‌آمده برای این متغیر در میان متغیرهای طبقه اقتصادی و مدیریتی است. هزینه‌های حمل‌ونقل با وزن نسبی ۰/۱۲۹ رتبه پنجم عوامل اقتصادی و مدیریتی موثر بر عدم توسعه مشاغل خرد و خانگی استان مرکزی هستند. نبود بازار منسجم مواد اولیه با وزن محاسبه شده ۰/۰۸۱ در رتبه ششم این طبقه قرار دارد. متغیرهای دسترسی به زیرساخت‌ها؛ و هزینه خرید یا اجاره محل کار به ترتیب با وزن‌های ۰/۰۷۴ و ۰/۰۷۳ در رتبه‌های هفتم و هشتم در میان عوامل قرارگرفته در این طبقه قرار گرفته‌اند. نرخ ناسازگاری به‌دست‌آمده برای پرسشنامه‌ها برابر با ۰/۰۵ بوده است که در محدوده مناسبی قرار دارد.

در رتبه‌بندی عوامل کلی، عوامل حمایتی و پشتیبانی در رتبه پنجم عوامل موثر بر عدم توسعه مشاغل خرد و خانگی استان مرکزی قرار دارند. نتایج اولویت‌بندی متغیرهای طبقه عوامل حمایتی و پشتیبانی در جدول ۸ آمده است.

جدول ۸ اولویت‌بندی عوامل حمایتی و پشتیبانی موثر بر اثربخشی تسهیلات مشاغل خرد و خانگی

نماد	عنوان متغیر	وزن محاسبه شده
H1	نبود کلاس‌ها و عدم ارائه آموزش‌های لازم	۰/۱۴۶
H2	نبود نمایشگاه و بازارهای محلی	۰/۲۰۰
H3	نبود ارتباط مستمر میان کارآفرینان و نهادهای متولی	۰/۱۰۳
H4	عدم دسترسی به تکنولوژی‌های مناسب	۰/۱۶۰
H5	نبود تعاونی‌ها و اتحادیه‌های پشتیبان	۰/۱۲۰
H6	عدم ارائه اطلاعات لازم در رابطه با حوزه کسب‌وکار	۰/۰۸۹
H7	عدم آگاهی و تخصص کارشناسان دستگاه‌های متولی	۰/۱۸۳

با توجه به نتایج به‌دست‌آمده از تحلیل پرسش‌نامه‌ها، نبود نمایشگاه‌ها و بازارهای محلی برای عرضه محصولات با وزن ۰/۲۰۰ در رتبه اول موانع طبقه عوامل حمایتی و پشتیبانی در توسعه مشاغل خرد و خانگی در استان مرکزی قرار دارد. بر اساس نتایج به‌دست‌آمده، عدم آگاهی و تخصص کارشناسان دستگاه‌های متولی با وزن ۰/۱۸۳ دومین مانع در توسعه مشاغل خرد و خانگی است. وزن متغیر عدم دسترسی به تکنولوژی‌های مناسب ۰/۱۶۰ است و این متغیر در رتبه سوم موانع حمایتی و پشتیبانی توسعه مشاغل خرد و خانگی در استان مرکزی است. بر اساس نتایج به‌دست‌آمده وزن متغیر نبود کلاس‌ها و عدم ارائه آموزش‌های لازم برابر با ۰/۱۴۶ است و این متغیر در رتبه چهارم عوامل حمایتی موثر بر عدم توسعه مشاغل خرد و خانگی استان است. نبود تعاونی‌ها و اتحادیه‌های پشتیبان با وزن ۰/۱۲۰ در رتبه پنجم متغیرهای این طبقه قرار گرفته است. متغیرهای نبود ارتباط مستمر میان کارآفرینان و نهادهای متولی و عدم ارائه اطلاعات لازم در رابطه با حوزه کسب‌وکار به ترتیب با وزن‌های ۰/۰۸۹ و ۰/۱۰۳ در رتبه‌های ششم و هفتم عوامل حمایتی و پشتیبانی موثر بر عدم توسعه مشاغل خرد و خانگی استان مرکزی قرار دارند. نرخ ناسازگاری به‌دست‌آمده برای پرسشنامه‌ها برابر با ۰/۰۷ بوده است که در محدوده مناسبی قرار دارد.

با مشخص شدن وزن فاکتورهای کلی و وزن عوامل موجود در هر دسته، وزن و اهمیت عوامل نسبت به یکدیگر مشخص می‌شوند. یافته‌ها نشان می‌دهد که بیش ثباتی سیاست‌گذاری و تغییرات سیاست‌ها با وزن ۰/۰۷۰ مهم‌ترین مانع و تنگنای اثربخشی تسهیلات مشاغل خرد و خانگی است. بی‌ثباتی قوانین و مقررات با وزن ۰/۰۵۳ در رتبه دوم موانع و تنگنای اثربخشی مشاغل خانگی قرار دارند. نتایج نشان می‌دهد که نا اطمینانی در سیاست‌گذاری و قوانین این حوزه مهم‌ترین موانع اثربخشی تسهیلات در زمینه ایجاد و تثبیت مشاغل خانگی در استان مرکزی هستند. بر این اساس مهم‌ترین راهکارها می‌تواند معطوف به ایجاد ثبات و جلوگیری از تغییرات پی‌درپی در سیاست‌ها و قوانین این حوزه دانست.

جدول ۹ اولویت‌بندی کلی فاکتورهای موثر بر اثربخشی تسهیلات مشاغل خرد و خانگی

نماد	عنوان متغیر	وزن نهایی
M2	سیاست‌گذاری‌های ناپایدار دولتی	۰/۰۷۰
G7	بی‌ثباتی قوانین	۰/۰۵۳
M1	شرایط ناپایدار اقتصادی کشور	۰/۰۴۹
G1	فرآیند اخذ مجوزها	۰/۰۴۶
G2	فرآیند دریافت اعتبار	۰/۰۴۳
F6	نداشتن پشتکار	۰/۰۴۱
F5	نبود خلاقیت و نوآوری	۰/۰۳۹
M7	ضعف فرهنگ سرمایه‌گذاری	۰/۰۳۸
M6	ضعف فرهنگ کار	۰/۰۳۷
G4	مالیات و عوارض	۰/۰۳۷
M4	نبود شبکه ارتباطی میان صاحبان مشاغل	۰/۰۳۴
E2	سیستم توزیع و واسطه‌ها	۰/۰۳۴

وزن نهایی	عنوان متغیر	نماد
۰/۰۳۲	کمبود اعتماد و اطمینان	M3
۰/۰۳۱	محدودیت منابع مالی	E1
۰/۰۳۰	تجربه و تخصص	F1
۰/۰۳۰	قوانین قراردادهای	G6
۰/۰۲۹	قانون کار و بیمه	G5
۰/۰۲۸	فقدان فرهنگ پشتیبان تولید و محرک نوآوری	M5
۰/۰۲۸	جنسیت	F4
۰/۰۲۴	نوسان قیمت مواد اولیه	E3
۰/۰۲۴	تکمیل نبودن سایر حلقه‌های زنجیره ارزش محصول	E7
۰/۰۲۳	هزینه‌های حمل‌ونقل	E4
۰/۰۲۲	نبود نمایشگاه و بازارهای محلی	H2
۰/۰۲۰	عدم آگاهی و تخصص کارشناسان دستگاه‌های متولی	H7
۰/۰۱۸	تحصیلات	F2
۰/۰۱۸	قوانین صادرات و واردات	G3
۰/۰۱۷	عدم دسترسی به تکنولوژی‌های مناسب	H4
۰/۰۱۶	نبود کلاس‌ها و عدم ارائه آموزش‌های لازم	H1
۰/۰۱۴	نبود بازار منسجم مواد اولیه	E5
۰/۰۱۳	هزینه‌های اجاره یا خرید محل کار	E6
۰/۰۱۳	دسترسی به زیرساخت‌ها	E8
۰/۰۱۳	عدم ریسک‌پذیری	F3
۰/۰۱۳	نبود تعاونی‌ها و اتحادیه‌های پشتیبان	H5
۰/۰۱۱	نبود ارتباط مستمر میان کارآفرینان و نهادهای متولی	H3
۰/۰۱۰	عدم ارائه اطلاعات لازم در رابطه با حوزه کسب‌وکار	H6

۶- نتیجه‌گیری و پیشنهادها

با توجه به اینکه هدف این پژوهش بررسی و شناسایی و رتبه‌بندی عوامل موثر بر اثربخشی مشاغل خرد و خانگی در استان مرکزی و ارائه راهکارهای عملیاتی است. بدین منظور از با استفاده از ادبیات موضوع و نظرات کارشناسان عوامل موثر بر توسعه مشاغل خانگی شناسایی و احصاء گردیدند و در ادامه با استفاده از روش تحلیل سلسله مراتبی اهمیت و وزن این عوامل نسبت به یکدیگر مشخص شد. نتایج تحلیل سلسله مراتبی نشان می‌دهد که از میان عوامل کلی، عوامل نهادی، محیطی و اجتماعی تاثیر بیشتری در اثربخشی تسهیلات مشاغل خرد و خانگی در سطح استان دارند. در میان جزئی به ترتیب سیاست‌گذاری‌های ناپایدار دولتی، بی‌ثباتی قوانین، و شرایط ناپایدار اقتصادی کشور با وزن‌های ۰/۰۷۰، ۰/۰۵۳ و ۰/۰۴۹ در رتبه‌های اول تا سوم موانع و تنگناهای اثربخشی مشاغل خرد و خانگی در استان مرکزی هستند.

بر اساس نتایج به دست آمده، ایجاد ثبات در سیاست‌گذاری و همچنین قوانین و مقررات حوزه مشاغل خرد و خانگی مهم‌ترین رویکرد در راستای ایجاد و پایداری مشاغل این حوزه است و لازم است از تغییرات قوانین و مقررات به‌ویژه در حوزه نحوه اخذ مجوزها، فرآیندهای دریافت تسهیلات و مدارک و وثایق لازم در این زمینه خودداری گردد. یکی دیگر از مهم‌ترین اقدامات در این حوزه می‌تواند ایجاد بستر و شبکه‌هایی برای گسترش تعاملات و ارتباطات میان صاحبان مشاغل خرد و خانگی است، این اقدام با ایجاد و گسترش اثرات مثبت خارجی و سرریز دانش منجر به بهبود فرآیندها و همچنین گسترش بازار و پیوندهای میان مشاغل در این حوزه می‌گردد.

نتایج پژوهش نشان می‌دهد که عدم نوآوری و ابداع روش‌های جدید و به‌کارگیری آن‌ها در حوزه مشاغل خرد و خانگی یکی از موانع اثربخشی تسهیلات اعطایی در این حوزه بوده است. برای رفع این مشکل می‌توان از ارائه بسته‌هایی به‌منظور تشویق

صاحبان این کسب‌وکارها در به‌کارگیری رویکردهای نوین در تولید و توزیع بهره گرفت، همچنین معرفی تجربه‌های موفق از نوآوری‌ها و روش‌های نوین فعالیت در این حوزه می‌تواند بر ایجاد انگیزه در صاحبان این مشاغل در نوآوری و به‌کارگیری رویکردهای جدید موثر باشد.

همچنین نتایج پژوهش نشان می‌دهد در دوره موردبررسی علیرغم افزایش مبالغ اعتبارات پرداختی، سرانه پرداختی به هر کسب‌وکار خانگی روند نزولی داشته و در برخی رسته‌های شغلی به کمتر از ۱۰۰ میلیون ریال رسیده است و این کاهش شدید مبلغ اعتبارات اثربخشی آن را در ایجاد و پایداری مشاغل با مشکل مواجه کرده است.

سایر راهکارهای ارائه‌شده بر اساس نتایج پژوهش به‌صورت مختصر در جدول ۱۰ آمده است.

جدول ۱۰ راهکارهای ارائه‌شده برای بهبود اثربخشی تسهیلات مشاغل خرد و خانگی در استان مرکزی

شماره اولویت	راهکار
۱	ثبات در سیاست‌گذاری در زمینه مشاغل خرد و خانگی
۲	ثبات در قوانین مربوط به مشاغل خرد و خانگی و پرهیز از تغییرات مداوم
۳	ایجاد و توسعه شبکه‌های ارتباطی میان صاحبان مشاغل
۴	تدوین بسته‌های حمایت از نوآوری و ابداع در مشاغل این حوزه
۵	تجمیع و تسهیل فرآیندهای اخذ مجوز در یک دستگاه اجرایی متناسب با حوزه فعالیت متقاضیان
۶	شفافیت در فرآیند اعطای مجوز فعالیت
۷	تسهیل شرایط دریافت اعتبار برای متقاضیان بخصوص در زمینه تامین وثایق - لزوم کارمند ضامن به‌عنوان وثیقه
۸	شفافیت در قوانین مربوط به عوارض و مالیات مشاغل خرد و خانگی
۹	با توجه به معافیت این فعالیت‌ها از مالیات، لزومی برای مراجعه سالیانه به اداره مالیات نباشد
۱۰	برگزاری کلاس‌های روانشناسی مدیریت ریسک و ریسک‌پذیری
۱۱	ایجاد و توسعه بستر لازم در فضای مجازی و رسانه‌های جمعی جهت تشکیل شبکه‌های توزیع محصولات این مشاغل
۱۲	تشکیل بازار منسجم مواد اولیه جهت جلوگیری از نوسانات قیمت و کمبود مواد اولیه
۱۳	شناسایی حلقه‌های زنجیره ارزش محصولات تولیدی این مشاغل و توزیع تسهیلات در راستای فعال نمودن این حلقه‌ها
۱۴	توزیع هدفمند اعتبارات در هر شهرستان بر مبنای خوشه‌های موجود در هر منطقه جغرافیایی
۱۵	ایجاد بازارهای محلی در سطح شهرستان‌ها برای کاهش هزینه‌های حمل‌ونقل
۱۶	برگزاری نمایشگاه‌های دائمی و یا نمایشگاه‌های دوره‌ای منظم در سطح شهرستان‌ها
۱۷	برگزاری کلاس‌های آموزشی مستمر در طول سال
۱۸	فعال‌سازی اتحادیه‌های صنفی مربوط به مشاغل حوزه مشاغل خرد و خانگی
۱۹	سعی در اعطای اعتبارات به‌صورت تعاونی
۲۰	ایجاد تعاونی‌های توزیع نهاده‌های مشاغل بخش خرد و خانگی
۲۱	ایجاد و توسعه تعاونی‌های توزیع محصولات مشاغل خرد و خانگی
۲۲	برگزاری کلاس‌های آشنایی با مشاغل خانگی و فرآیندهای موجود برای کارشناسان دستگاه‌های متولی

۷- مراجع

- [1] Derakhshani Darabi K, Omidi J, Hasannehad R, Barati N. Prioritizing the Home-Based Business Marketing obstacles: A Case Study of Markazi Province. *Journal of Advertising and Sales Management*. 2022;3(3):1-18.
- [2] Mohammadpour M, Mirzazadeh Barijouq F. Studying the impact of Establishing and Developing Small and Medium-Sized Businesses on Economic Growth. *First Annual Conference on Management, Innovation and Entrepreneurship*. Shiraz: 2010.
- [3] Amini A. Analysis of the Labor Market and Employment Generation Policies of the Iranian Economy with Emphasis on the Fourth Economic, Social and Cultural Development Plan. *Economic Journal*. 2015;15:23-40.

- [4] Mokari Moghadam A. Report on the Experience and Functioning of the Home Business Support Plan and Its Impact on Society. Presented at the Conference on Business and the Desirable Functions of the Primary Health Care System. Second National Conference and First International Conference: 2012.
- [5] Alvani SM. The Fate of Work from Two Perspectives: Industrial Development - Human Development. *Culture Letter*. 2007;26:50-7.
- [6] Riahi A. A Cluster Development Approach to Small and Medium Enterprises in Iran. *Journal of Industrial Strategic Management*. 2014;33:1-24.
- [7] Acs, Z. J. Carlsson, B. Thurik, R. Admiral, P.H. *Small Business in the Modern Economy*: Wiley-Blackwell. 1995.
- [8] Acs Z.J, Audretsch D.B. *The economics of small firms: A European challenge*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers. 1990.
- [9] Birch D. *Job Creation in America: How Our Smallest Companies Put The Most People to Work*, New York: Free Press, 1987.
- [10] International Monetary Fund (IMF). *Structural Reforms and Macroeconomic Performance: Country Cases*. 2015.
- [11] Khalique, M. An Overview of Small and Medium Enterprises in Malaysia and Pakistan: Past, Present and Future. *Business and Management Horizons*. 2014; 2(2): 38-49.
- [12] Iran Chamber of Commerce, Industries, Mines and Agriculture. *Comparative Studies of Financing Small and Medium Enterprises in the World: The Malaysian Experience*. 2016.
- [13] Khaniafar, H. Ahmadi Azram, H. Zamanifar, M. Home Entrepreneurship: Motivations and the Role of Demographic Factors on It. *Journal of Entrepreneurship Development*. 2010; 3(3): 181-203.
- [14] Tipple, G. Employment and work conditions in home-based enterprises in four developing countries. *work employment and society*. 2006; 20(1):165-185.
- [15] Emami Maibodi A. Entrepreneurship in European Countries with Emphasis on Italy. *Work and Society*. 2006;77:11-19.
- [16] Rabbellotti, R. *External Economies and Cooperation in Industrial Districts A Comparison of Italy and Mexico*: Palgrave Macmillan.
- [17] Hajarian, A. Taghdisi, A. Barghi, H. Investigating the Challenges and Barriers of Home Businesses from the Perspective of Business Experts and Owners (Case study of rural communities of Isfahan province). *Journal of Applied Researches in Geographical Sciences*. 2024;24(72): 252-268.
- [18] Zare Shamsabadi, A. Falaki, M. Bakhshi, M. R. Home Businesses, Capacity Building, Institutional and local networking, clients of Imam Khomeini Relief foundation. *Village and Space Sustainable Development*. 2024;5(3):131-151.
- [19] Alaei, R. Bakhshizadeh, H. Pahlevanzadeh, F. Investigating the obstacles of small and home businesses according to the general policies of national production, supporting Iranian labor and capital. *Quarterly Journal of The Macro and Strategic Policies*. 2023; 11: 1-20.